

ЮРИДИЧНИЙ НАУКОВИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ЖУРНАЛ

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ
ФАХОВЕ ВИДАННЯ

www.lsej.org.ua

11'2022

Запорізький національний університет
Міністерства освіти і науки України

Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал»

№ 11, 2022

На підставі Наказу Міністерства освіти та науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) журнал внесений до переліку фахових видань категорії «Б» у галузі юридичних наук (081 – Право, 262 – Правоохоронна діяльність, 293 – Міжнародне право)

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща)

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Видавничий дім «Гельветика» 2022

УДК 34(05)

Юридичний науковий електронний журнал – електронне наукове фахове видання юридичного факультету Запорізького національного університету

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Коломоєць Тетяна Олександрівна – доктор юридичних наук, професор

Заступник головного редактора:

Бондар Олександр Григорович – доктор юридичних наук, професор

Відповідальний секретар:

Віхляєв Михайло Юрійович – доктор юридичних наук, професор

Члени редакційної колегії:

Батюк Олег Володимирович – кандидат юридичних наук, доцент;
Биргеу Михайло Михайлович – доктор юридичних наук, професор (Республіка Молдова);
Болокан Інна Вікторівна – доктор юридичних наук, доцент;
Ботнару Стела – доктор юридичних наук, доцент;
Бринза Сергій – професор, доктор хабілітат;
Верлос Наталя Володимирівна – доктор юридичних наук, доцент;
Войцех Войтила – доктор гуманітарних наук у галузі філософії (Республіка Польща);
Волошина Владлена Костянтинівна – кандидат юридичних наук, доцент;
Галіцина Наталя Вікторівна – доктор юридичних наук, професор;
Деревянко Наталія Зеновіївна – доктор філософії у галузі права;
Діхтієвський Петро Васильович – доктор юридичних наук, професор;
Дрьомін Віктор Миколайович – доктор юридичних наук, професор;
Дудоров Олександр Олексійович – доктор юридичних наук, професор;
Ібрагімов Соліджон Ібрагімович – доктор юридичних наук, професор (Республіка Таджикистан);
Кантор Наталія Юріївна – кандидат юридичних наук;
Колпаков Валерій Костянтинович – доктор юридичних наук, професор;
Копча Василь Васильович – доктор юридичних наук, професор;
Курінний Євген Володимирович – доктор юридичних наук, професор;
Кушнір Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, професор;
Смирнов Максим Іванович – кандидат юридичних наук, доцент;
Стеценко Семен Григорович – доктор юридичних наук, професор;
Тернущак Михайло Михайлович – доктор юридичних наук;
Уільям Дж. Уоткінс – доктор юридичних наук (США);
Фальковський Андрій Олександрович – кандидат юридичних наук, доцент;
Федчишин Дмитро Володимирович – доктор юридичних наук;
Шарая Анна Анатоліївна – кандидат юридичних наук, доцент.

Рекомендовано до опублікування вченою радою Запорізького національного університету, протокол № 4 від 29.11.2022 р.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1
ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ

Васильєв Є.О. ЗАПОЧАТКУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ОХОРОНИ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У XIX СТОЛІТТІ 24

Григоренко Є.І., Дьякова А.А. ОСОБЛИВОСТІ ОБҐРУНТУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ПРОСПЕКТИВНОЇ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У СУЧАСНІЙ ПРАВОВІЙ ДОКТРИНІ 30

Єрофєєва М.М. ДО ПИТАННЯ КОЛІЗІЙ У ЗАКОНОДАВСТВІ 33

Зозуля А.С. АДАПТАЦІЯ КОРПОРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ 38

Ковний Ю.Є. НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ VS ПРАВОВА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ: ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ЗБАЛАНСУВАННЯ 42

Король К.С. РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УКРАЇНІ 46

Мерник А.М., Стоян Є.О., Артеменко К.С. ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ 49

Митрофанов І.І. КАТЕГОРІЇ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ 53

Мозоль Н.І. ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 57

Пономаренко А.Б. ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ПОГЛЯДИ Я. ДОМБРОВСЬКОГО 61

Руснак Ю.І., Каптан М.В., Остапенко А.І. ІСТОРИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРОГРАМИ «ЛЕНД-ЛІЗ» 65

Сковронська І.Ю. ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТОК ПОНЯТТЯ *ЮРИСПРУДЕНЦІЯ* 69

Тагієв А.С., Уколова В.О., Уколова Є.О. ФОРМУВАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ РЕСПУБЛІКИ КОРЕЯ 72

Хажинський Р.М. СУРОГАТНЕ МАТЕРИНСТВО ЯК СКЛАДОВА СОМАТИЧНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ: ПРОБЛЕМА ГАРМОНІЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ТА ЄС 76

РОЗДІЛ 2
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Атаманчук Ю.І., Феньків В.В. РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ 80

Гедульянов В.Е. ВІДКЛИКАННЯ ВИБОРНИХ ПОСАДОВИХ ТА ІНШИХ ОСІБ В УКРАЇНІ: ПОСТАНОВКА ПИТАННЯ 85

Гончаров В.О. ПРОБЛЕМА СУДОВОГО АКТИВІЗМУ В ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ 88

Дереш Ю.В., Романчук А.О. ЩОДО ПИТАННЯ ПРО ПРИЗНАЧЕННЯ СУДДІВ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ ЯК ПЕРЕДУМОВИ ЙОГО НЕЗАЛЕЖНОСТІ ТА ДОБРОЧЕСНОГО СКЛАДУ 93

Дядик В.О. ДОКТРИНА КОНСТИТУЦІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ РОЗРОБКИ В УКРАЇНІ 98

Журавльов А.С., Комаровський М.Д., Трунов М.В. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО ПЕРІОДУ 102

Ільченко В.О., Фесенко М.О. ПЕРЕХІДНЕ ПРАВОСУДДЯ: ОСОБЛИВОСТІ ТЕОРЕТИЧНОГО РОЗУМІННЯ ТА ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ КРІЗЬ ПРИЗМУ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ 108

Клочко М.О., Червінська Д.І. ДИСКРЕЦІЙНІ ПОВНОВАЖЕННЯ СУДОВОЇ ГІЛКИ ВЛАДИ 112

Коверя Р.М. ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ 115

Колодін Д.О. МІЖНАРОДНІ ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ВСТАНОВЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ВИБОРЧИХ ПРАВ.....119

Костін М.І., Шаповал А.О., Давиденко П.О. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ НАДАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....122

Кубасова Є.Г. ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ: ПОНЯТТЯ, СТРУКТУРА, КРИТЕРІЇ.....126

Курінний Є.В. МОБІЛІЗАЦІЙНИЙ КЕЙС УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ.....130

Нікітіна Л.О. КОНСТИТУЦІЙНІ ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ : ПРОБЛЕМАТИКА ОБМЕЖЕННЯ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОХОРОНИ.....135

Парамонов Н.В. СВОБОДА ВИБОРУ РЕПРОДУКТИВНОГО ПРАВА ЯК ЕЛЕМЕНТ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ОСОБИ.....138

Словська І.Є. ДЕПУТАТ МІСЦЕВОЇ РАДИ: ПРАВОВИЙ СТАТУС І ПРОБЛЕМИ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ.....141

Стрільчук В.А. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ.....145

РОЗДІЛ 3
ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Антонов М., Римарчук Р.М. ЗВИЧАЙ ЯК ДЖЕРЕЛО ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА, ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ НА ПРАКТИЦІ ТА ПРИКЛАДИ ЗАКРІПЛЕННЯ У ЗАКОНОДАВСТВІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН.....148

Батенчук М.М. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....151

Безпалько Ю.Ю., Шаповал К.О. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ НАРОДЖЕННЯ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ.....156

Бойко В.В. КРИТЕРІЇ РОЗУМНОСТІ СТРОКІВ ЯК СКЛАДОВА ПРИНЦИПУ РОЗУМНОСТІ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....161

Бровченко Т.І., Жук О.І. УКЛАДАННЯ СПАДКОВОГО ДОГОВОРУ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ.....167

Василенко Л.П. ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ У СФЕРІ НАДАННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ.....171

Васильєва В.В. ЗМІНИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЩОДО ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ТОВАРИСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....174

Возняк І.З. ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА РІШЕННЯМИ ТРЕТЕЙСЬКИХ СУДІВ В УКРАЇНІ ТА ПРАКТИЦІ ЄСПЛ.....178

Волох О.К., Чумаков Д.Д. АНАЛІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ У СПРАВАХ ПРО ВІДСТОРОНЕННЯ ВІД РОБОТИ ПО ПРИЧИНІ ВІДМОВИ ВІД ВАКЦИНАЦІЇ.....185

Дем'янчук І.Р. ПІДСТАВИ НАБУТТЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЮ ГРОМАДОЮ.....189

Добрянський М.В., Тарнавська М. І. ПРАКТИКА ВЕРХОВНОГО СУДУ ЩОДО СТЯГНЕННЯ ЗА БОРГОВИМИ РОЗПИСКАМИ.....194

Долинська М.С. ПРАВОВЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ, ДОСЯГНУТИХ У ПРОЦЕСІ МЕДІАЦІЇ, ДО ЗАКІНЧЕННЯ ПРОВАДЖЕННЯ БЕЗ УХВАЛЕННЯ РІШЕННЯ СУДУ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ ЗА УЧАСТЮ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ.....197

Зборівський Ю.-А.Я. ДОГОВІРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН З ТРАНСПЛАНТАЦІЇ АНАТОМІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ЛЮДИНІ.....201

Кабальський Р.О. ВПРОВАДЖЕННЯ ДАНИХ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ, BLOCKCHAIN ТА BIG DATA В ЦИВІЛЬНЕ СУДОЧИНСТВО.....204

Карачевцева К.Д., Крохмаль Р.О., Ковальчук А. П. ДОГОВОРИ ПРО НЕКОНКУРЕНЦІЮ В ПРАКТИЦІ МІЖНАРОДНИХ КОМЕРЦІЙНИХ АРБІТРАЖІВ.....207

Кондрат'єва Л.А. ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ УСИНОВЛЕННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....210

Кравцов С.О., Петров М.С., Іванова О.С. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ "LAY JUDGES" ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ В НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО.....214

Кравчук І.І. ОСОБЛИВОСТІ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗА ШКОДУ, ЗАВДАНУ ПАЦІЄНТОВІ НЕВДАЛИМ МЕДИЧНИМ ВТРУЧАННЯМ.....218

Кухарєв О.Є. АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ СПАДКОЄМЦЯМИ ПРАВА НА ПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....222

Максимов О.М., Бондар О.С. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....226

Малюта О.С., Шестопал Р.Є. ПІДСТАВИ УЧАСТІ ПРОКУРОРА У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....229

Мамедова С.М., Драч Н. І. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ОБМЕЖЕННЯ ЦИВІЛЬНОЇ ДІЄЗДАТНОСТІ, ВИЗНАННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ НЕДІЄЗДАТНОЮ ТА ПОНОВЛЕННЯ ЇЇ ЦИВІЛЬНОЇ ДІЄЗДАТНОСТІ.....233

Надієнко О.І. ФРАУДАТОРНІ ПРАВОЧИНИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ.....237

Ольховик Л.А., Іванова О.М. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТАЄМНИЦІ УСИНОВЛЕННЯ.....240

Парасюк М.В. ОСНОВИ ЦИФРОВОГО ЦИВІЛЬНОГО ОБОРОТУ ЩОДО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....243

Садова С.С., Самойлова С.А. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ГІПОТЕТИЧНИЙ СУБ'ЄКТ ПРАВА.....247

Світличний О.П. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ОКРЕМІ ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ДОРОЖНЬОГО РУХУ.....251

Сиволап І.В. СУДОВІ ВИТРАТИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....256

Тагієв А.С., Рижкова Ю.А. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ СУЧАСНОГО СІНГАПУРУ.....259

Тарнавська М.І. ПРАКТИКА ВЕРХОВНОГО СУДУ ЯК ЧИННИК ПОЗИТИВНИХ ЗМІН В НАУЦІ, ПРАВОЗАСТОСОВНІЙ ПРАКТИЦІ І ВИКЛАДАННІ.....263

Федоренко Т.В., Рачинський Р.Ю. АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛ ШЛЮБНО-СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНИ, ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ (АНГЛІЇ) ТА ФРАНЦІЇ.....266

Чаус Ю.В., Беспалова К.О., Дуднік Д.А. КОМЕРЦІЙНА ТАЄМНИЦЯ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....269

Яніцька І.А. ЕЛЕКТРОННЕ СУДОЧИНСТВО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ У СПРАВАХ ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ ОПІКИ ТА ПІКЛУВАННЯ.....273

Ященко Д.С., Оксенюк К.М. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КРИПТОВАЛЮТИ ЯК ОБ'ЄКТА ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ В КРАЇНАХ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ТА АНГЛОСАКСОНСЬКОЇ СИСТЕМИ ПРАВА.....277

РОЗДІЛ 4
ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

Дроздов М.Є., Бондар О.С. ЩОДО ЗМІСТУ ДОГОВОРУ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ.....281

Жаровська І. М. ЦИФРОВЕ СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ.....285

Керноз Н.Є., Кот В.В., Стеченко К.Л. ПИСЬМОВЕ ПРОВАДЖЕННЯ В ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ: ПРОБЛЕМНІСТЬ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ.....288

Міщенко В.С. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ ТА ТАКТИКИ ДЕРЖАВИ НА ЗАСАДАХ ІДЕОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД.....293

Овченко О.В. ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ КОМАНДИТНОГО ТОВАРИСТВА В УКРАЇНІ, ПОЛЬЩІ ТА НІМЕЧЧИНІ.....297

Остапенко Ю.І. МЕХАНІЗМ РОЗГЛЯДУ СПОРІВ У РАМКАХ СОТ (ОСНОВНІ АСПЕКТИ).....300

Пільков К.М. СПОСОБИ ЗАХИСТУ ПРАВ У СУДІ: ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ГІБРИДНОЇ МОДЕЛІ.....304

Puzikova V.S. THE DEVELOPMENT OF THE TRANSPORT SPHERE IN UKRAINE, MULTIMODAL TRANSPORTATION.....314

Радченко Я.М. УКЛАДЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ДОГОВОРУ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....317

Чубар А.Р., Тимченко Л.М. ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОГО ДОГОВОРУ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ.....321

РОЗДІЛ 5
ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Александров В.М., Григоренко Є.І. ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИКИ ВІДШКОДУВАННЯ ДЕРЖАВОЮ МАТЕРІАЛЬНОЇ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ФІЗИЧНИМ ОСОБАМ АКТАМИ, ЩО ВИЗНАНО НЕКОНСТИТУЦІЙНИМИ: НА ПРИКЛАДІ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ПРОКУРОРІВ.....324

Бурнягіна Ю.М. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ.....327

Галкіна Н.М., Ковальчук Д.Р., Кундій А.Ю. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН ІТ-ПРАЦІВНИКІВ В УКРАЇНІ.....332

Калашник Д.В., Калмиков М.Р., Шліхта О.М. ЕЙДЖИЗМ У ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ: СПОСОБИ ПРОТИДІЇ ТА ЗАХИСТУ.....338

Карпенко Р.В. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОТРЕБ ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ.....344

Миколасць А.П. СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ГРОМАДСЬКОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ЯК ОДНІЄЇ ІЗ ФОРМ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ.....347

Островерх А.М. СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....351

Таран І.О., Плескун О.В. ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....353

Тищенко О.В., Черноус С.М., Дунаєвська Л.Г. ОСОБЛИВІ ВИДИ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....356

РОЗДІЛ 6
ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

Баїк О.І., Кіра С.О. АНАЛІЗ ЕВОЛЮЦІЇ ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ НОВЕЛ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН, ЩО НАБРАЛИ ЧИННОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....361

Бубнюк В.О. АГРОБІЗНЕС В УКРАЇНІ: ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ, ФОРМИ ДІЯЛЬНОСТІ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ.....365

Дехтярьов Є.В., Огієвич С.М. ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.....369

Задихайло Д.Д., Савченко А.М. ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ПРО ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....373

Мельник Я.О., Подоляк С.А. НАБЛИЖЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ВИМОГ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА В УМОВАХ ВІЙНИ.....377

Огієвич А.О., Романова А.Є. ШАХРАЙСТВО У СФЕРІ ОБІГУ БАНКІВСЬКИХ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....380

Павлюченко Ю.М., Довгань Б.В. ВИРОБНИЦТВО ТА РЕАЛІЗАЦІЯ БІОПАЛИВА ЯК ВИД ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ.....384

РОЗДІЛ 7
АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Антоненко А.В. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДЧУЖЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ ДЛЯ СУСПІЛЬНИХ ПОТРЕБ НА ЕТАПІ ПРИЙНЯТТЯ ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ВИКУПУ: ПРАВОВА СУТНІСТЬ, СТАН НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....388

Бахчев К.В. ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА БЕЗПЕЧНІ УМОВИ ЖИТТЯ ВІЛ/СНІД-ІНФІКОВАНИХ ЖІНОК ТА ДІТЕЙ В УКРАЇНІ.....393

Бондаренко О.С., Уткіна М.С. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ СУДДІВ В УМОВАХ СУДОВОЇ РЕФОРМИ.....397

Вітвіцька Н.В. ОСОБЛИВОСТІ ВІДБОРУ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ОФІЦЕРА ГРОМАДИ.....401

Гайдаров С.С. ДІЯЛЬНІСТЬ УПОВНОВАЖЕНОГО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ ПЕРЕВІРКИ ДІЛОВИХ ПАРТНЕРІВ (КОНТРАГЕНТІВ).....404

Гарбінська-Руденко А.В., Паланська Б.І., Кирієнко К.С. ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ КАТЕГОРІЇ ДЕФІЦИТУ БЮДЖЕТУ.....408

Гринько Р.В., Демчик Н.П., Мота А.Ф. ЗАОХОЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ.....412

Hrytsenko V.H. THE LEGAL FORMS OF PUBLIC CONTROL.....416

Гусейнов Ільгар Вугар огли. НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС СИСТЕМИ ОРГАНІВ ТА УСТАНОВ ПО ЗДІЙСНЕННЮ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ: ЕМПІРИКО-ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ В КОНТЕКСТІ ІСТОРИКО-ПРАВОВОГО ОСЯГАННЯ.....420

Іщенко І.В. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРЕВЕНТИВНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ.....424

Казначеєв Д.Г., Волков Ю.М. ОСОБЛИВОСТІ ІДЕОМОТОРНОГО ТРЕНУВАННЯ ПІД ЧАС ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ.....428

Кальна А.В. ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛІЦІЇ ЩОДО ПРОТИДІЇ АДМІНІСТРАТИВНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У СФЕРІ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ.....431

Клапоущак Д.С. ПРИМУСОВЕ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ВИНАХОДІВ: ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ.....435

Ковальчук Л.В., Міхайліна Т.В. ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ІНФОРМАЦІЙНУ БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ.....438

Коренев А.О. ПІДХОДИ ДО СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА УКРАЇНИ.....441

Котуха О.С., Коцан-Олинець Ю.Я. ЦИФРОВІЗАЦІЯ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ВИКЛИКИ ТА ЗАВДАННЯ.....444

Краковська А.Є., Євтушенко Д.О. ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ОЧИЩЕННЯ ВЛАДИ» В РОЗРІЗІ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ.....448

Кульчицький В.В. МІСЦЕ НЕТРАДИЦІЙНИХ ОБ'ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ СЕРЕД ЗАГАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНЮВАНИХ ОБ'ЄКТІВ.....452

Кусько Р.В. МЕДІАЦІЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ.....455

Лук'янова Г.Ю. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КООРДИНАЦІЙНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ.....459

Макарчук В.В. ПОНЯТТЯ КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВИХ ПРОЦЕДУР ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ....463

Маринів Н.А. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ....466

Opatskyi R.M. IMPROVING THE ACTIVITIES OF THE BODIES OF THE MIA OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF THE DEVELOPMENT OF THE SECURITY ENVIRONMENT OF THE STATE....472

Петричук М.В. ПОНЯТТЯ ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ....476

Пятигора К.В. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА ПРИНЦИПИ ЕЛЕКТРОННОГО АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА УКРАЇНИ....480

Савчук Р.М. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ....484

Стрельченко О.Г., Бухтіярова І.Г., Бухтіяров О.А. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СПОРІДНЕНИХ ДО БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ) ПОНЯТЬ У РАМКАХ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ....487

Сукмановська Л.М. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ СУБ'ЄКТАМИ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАХОДІВ БОРОТЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ НА ТРАНСПОРТІ....492

Токарєва К.С. ПРОБЛЕМА ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ....496

Тугарова О.К. ПРИНЦИПИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАВОВІДНОСИН....500

Хохленкова Є.В. ВІРТУАЛЬНІ ВАЛЮТИ ЯК СПОСІБ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ....504

Хрустальова Ю.С. ГЕНЕЗА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОЦЕДУРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ....507

Chaus A.O. DIRECTIONS OF THE PREVENTION OF OFFENSES IN THE SPHERE OF ILLEGAL DRUG TRAFFICKING IN UKRAINE TAKING INTO ACCOUNT FOREIGN EXPERIENCE....512

Шапошник А.С. ПРАВОВИЙ СТАТУС ПРОКУРОРА ЯК ЕЛЕМЕНТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД ЙОГО УЧАСТІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ....516

Шарая А.А., Панкратова Д.О. ЩОДО ПИТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ СПОСОБІВ ВИРІШЕННЯ ПРАВОВИХ СПОРІВ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ....521

Шевчук В.С. ПОРЯДОК ПОДАННЯ ТА РОЗГЛЯДУ ЗАПИТІВ НА ПУБЛІЧНУ ІНФОРМАЦІЮ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ....526

РОЗДІЛ 8
КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

Вергелес О.О. ОСОБЛИВОСТІ НАСИЛЬСТВА ДІТЕЙ ЯК СУСПІЛЬНО НЕБЕЗПЕЧНОГО ДІЯННЯ....531

Верещук А.В. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СОЦІАЛЬНОГО І БІОЛОГІЧНОГО В ОСОБІ ЗЛОЧИНЦЯ....535

Григор'єва М.Є. ГУМАНІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ....539

Гритенко О.А. ПОКАРАННЯ ЗА ЗАЛИШЕННЯ В НЕБЕЗПЕЦІ У ЗАКОНОДАВСТВІ ДЕЯКИХ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ТА УКРАЇНИ....542

Діброва Т.А., Пісенко Д.О., Сметаніна Н.В. КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ ТА КІБЕРШАХРАЙСТВО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ....546

Коваль М.М. ПОНЯТТЯ, ВИДИ ТА ФОРМИ ВІКТИМОЛОГІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ....550

Колодчин Д.В. СТАН, РІВЕНЬ, ДИНАМІКА ТА СТРУКТУРА ЗЛОЧИННОСТІ СЕРЕД ОСІБ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ НА ОБЛІКУ УПОВНОВАЖЕНОГО ОРГАНУ З ПИТАНЬ ПРОБАЦІЇ....553

Косяченко К.Е. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА НАУКОВЕ СУПРОВОДЖЕННЯ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ....558

Кріцак І.В. КОНЦЕПЦІЯ БЕЗПЕКОВОГО СЕРЕДОВИЩА НА ПРИКЛАДІ СТРАТЕГІЙ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ: ЦІННІСНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ТА ДУХОВНИЙ АКЦЕНТ....563

Лизун С.О., Дереш Ю.В. ТЕНДЕНЦІЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ АГРЕСІЇ РФ....567

Лисько Т.Д., Паламарчук В.О. БОТОФЕРМИ ТА ІНШІ КІБЕРЗАГРОЗИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ: ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ....570

Орловський Р.С., Пахомов А.В. ОБ'ЄКТ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗАГАЛЬНОГО СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ЙОГО ОЗНАКИ ТА ЗНАЧЕННЯ....573

Пасічник І.О., Кулик К.Д. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ КОНКРЕТНОЇ ЖИТТЄВОЇ СИТУАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ МОТИВУ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ....579

Питомець А.І., Болотов О.О. ПРОТИДІЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ АБО ІНШИМ НЕЗАКОННИМ УГОДАМ ЩОДО ЛЮДИНИ....582

Потапова Д.І., Василенко А.В. ВОЄННИЙ ЗЛОЧИН ЯК КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЯВИЩЕ....587

Сікан О.М. СТАМБУЛЬСЬКА КОНВЕНЦІЯ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПРАКТИЦІ: ОКРЕМІ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ....592

Сметаніна Н.В., Нестеренко А.О., Кара М.О. ОСОБА НЕПОВНОЛІТНЬОГО ЗЛОЧИНЦЯ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ВИТОКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ....595

Сокуренко В.В. КРИМІНОЛОГІЯ ВІЙНИ КРІЗЬ ПРИЗМУ КОРУПЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ: ВАЖЛИВІ АСПЕКТИ СТРАТЕГІЙ І ТАКТИК ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ....598

Стукаліна О.В. КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ОСІБ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬ ТЕРОРИСТИЧНІ АКТИ У ВЕЛИКИХ МІСТАХ УКРАЇНИ....603

Таволжанська Ю.С. КРИТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ ЗАКОНОДАВЧОЇ ІНІЦІАТИВИ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ 2021 РОКУ ЩОДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КАТУВАННЯ....607

Янішевська К.Д., Шеін Д.С. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЛАТЕНТНОСТІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ВЧИНЕНИХ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ....611

РОЗДІЛ 9
КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Бережний О.І., Бухова Д.М. ДОПУСТИМІСТЬ І ДОКАЗОВЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ПОЛІГРАФА....615

Бондар В.С. СУДОВО-БАЛІСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОКРЕМИХ МОДЕЛЕЙ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ТА БОЄПРИПАСІВ ДО НЕЇ....618

Гетьман Г.М. ОГЛЯД ТРУПА, ПОВ'ЯЗАНИЙ З ЕКСГУМАЦІЄЮ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ....627

Давиденко С.В., Марочкін О.І. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ОБШУКУ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ВІЙСЬКОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ....630

Дуфенюк О.М. БАЛАНС МЕТИ ТА ЗАСОБІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ АБО ПРО «НОВЕ ОБЛИЧЧЯ» СТАРИХ ПРАКТИК КАТУВАНЬ ТА ТОРТУР....635

Єфімов В.В. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЩОДО ВИКРИТТЯ РОЗКРАДАНЬ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ УКРАЇНИ, ЩО ВЧИНЮЮТЬСЯ СЛУЖБОВИМИ ОСОБАМИ....639

Ковтун В.В., Ковтуненко О.А. МИЛЬНІ БУЛЬБАШКИ + КРИМІНАЛЬНЕ ПРОВАДЖЕННЯ = РОЗДУМИ ПРАВНИКІВ ПРО ПРОБЛЕМАТИКУ КРИПТОВАЛЮТИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....642

Крицька І.О. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗЛОВЖИВАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИМИ ПОВНОВАЖЕННЯМИ СТОРОНОЮ ОБВИНУВАЧЕННЯ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ.....646

Кучинська О.П., Циганюк Ю.В. СПІВВІДНОШЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО СТАТУСУ ВИКРИВАЧА ТА ПОТЕРПІЛОГО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....650

Ларкін М.О. ОБСТАВИНИ, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, УЧИНЕНИХ ЧЛЕНАМИ МОЛОДІЖНИХ НЕФОРМАЛЬНИХ ГРУП (ОБ'ЄДНАНЬ).....655

Маленко В.В. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО ВІДНОВЛЕННЯ ВТРАЧЕНИХ АБО ЗНИЩЕНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ НА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ: ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....658

Марченко О.А. ДЕЯКІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ РОЗШУКОВИХ ДІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....661

Метіль А.С., Часова Т.О. ПРЕДСТАВНИКИ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....666

Мирошниченко Ю.М. БАЗОВІ ЗАСАДИ ТАКТИКИ СУДОВОГО ДОПИТУ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....669

Піцик В.С. СТАН НАУКОВОЇ РОЗРОБКИ ПРОБЛЕМ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТАКТИЧНИХ ЗАСАД ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗЛОЧИННИХ СПІЛЬНОТ ТА ОСІБ, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ У СТАТУСІ ПІДВИЩЕНОГО ЗЛОЧИННОГО ВПЛИВУ.....672

Потапова Л.В. ОСОБЛИВОСТІ ПОВНОВАЖЕНЬ ПРОКУРОРА ПРИ ПРОВЕДЕННІ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) І НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.....677

Таран О.В. ПРАВОВИЙ СТАТУС ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНОГО. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНОГО.....681

Тундаєв С.М. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ ЩОДО ПРОТИДІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗЛОЧИННИХ СПІЛЬНОТ ТА ОСІБ, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ У СТАТУСІ ПІДВИЩЕНОГО ЗЛОЧИННОГО ВПЛИВУ.....684

Хахуцяк О.Ю., Степанова Г.М. МЕДІАЦІЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....690

Христов О.Л. ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ПІДРОЗДІЛАМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ.....694

Червінський В.В. ЗМІСТ ПРЕДСТАВНИЦТВА ІНТЕРЕСІВ ПОТЕРПІЛОГО ВІД ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНОЇ ПРИГОДИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....704

Черемнова А.І. ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОВЕДЕННЯ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ КОМП'ЮТЕРНОГО ПОЛІГРАФА.....708

Чорний Г.О., Луценко А.П. ДЕСТРУКТИВНА ПОВЕДІНКА: ВИЗНАЧЕННЯ ТА ФОРМИ ЇЇ ПРОЯВУ.....712

Чорний Г.О., Соляник Є.О. ДЕЯКІ ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНІХ ТА МАЛОЛІТНІХ ОСІБ У ЯКОСТІ ПОТЕРПІЛИХ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....715

Шендрик В.В., Кучеренко В.А. ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З ОРГАНОМ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ МАТЕРІАЛІВ ОПЕРАТИВНОЇ РОЗРОБКИ ЩОДО РОЗКРАДАНЬ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ ШЛЯХОМ ЗЛОВЖИВАННЯ СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТ.....718

Яремчук В.О. СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА І КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗНАННЯ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ.....722

РОЗДІЛ 10
СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА

Аляєв С.В. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ РФ В УКРАЇНІ: ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ.....724

Землякова Д.О. НЕУПЕРЕДЖЕНІСТЬ СУДДІ ПРИ РОЗГЛЯДІ СПРАВ ПРО ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ.....728

Морозов Я.І. ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ КАТЕГОРІЇ «ДОБРОЧЕСНІСТЬ СУДДІ» У НАЦІОНАЛЬНІЙ ТА МІЖНАРОДНІЙ ПРАКТИЦІ.....732

Остафійчук Л.А. ПРО ГОНОРАР УСПІХУ АДВОКАТА.....736

Ребриш А.С. ПРОКУРОР-СТАЖИСТ: БУТИ ЧИ НЕ БУТИ.....741

Точій А.О., Бойко А.О. МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОЗАСУДОВИХ ЮРИДИЧНИХ ПРОЦЕДУР.....744

Шаповал В.Д., Лашко Є.Є., Уманська А.О., Білявська Є.Р., Висоцька А.Є. ФУНКЦІОНАЛЬНА НЕДОСКОНАЛІСТЬ СУДОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ: ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ПРОБЛЕМИ.....748

Яновицька А.В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ДОСТУПНОСТІ ПРАВОСУДДЯ В ІНФОРМАЦІЙНУ ЕПОХУ.....752

РОЗДІЛ 11
МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Асірян С.Р., Жигальов І.Г., Ткачов В.С. ВПЛИВ ВИХОДУ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ НА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ.....755

Ахмедова А.О., Гахраманова І.Б., Генкул Ю.В. ПРАВОВЕ ЗНАЧЕННЯ РАТИФІКАЦІЇ КОНВЕНЦІЇ РАДИ ЄВРОПИ ПРО ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬСТВУ СТОСОВНО ЖІНОК І ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ТА БОРОТЬБУ ІЗ ЦИМИ ЯВИЩАМИ.....758

Баїк О.І., Баїк М.Р. ЗАСТОСУВАННЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ТА СЕКТОРАЛЬНИХ САНКЦІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....762

Бойчук Д.С., Остроглядд Д.А., Чернявська Д.С. ЩОДО ПИТАННЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ ПІСЛЯ 24 ЛЮТОГО 2022 РОКУ.....766

Бурдюжа О.М. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ.....769

Вертегел Є.П., Піхновська Т.А. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ACQUIS COMMUNAUTAIRE У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБРОБУТУ ТВАРИН.....774

Галан В.О., Рідкобород Ю.В., Мелаш А.С. ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ВЕДЕННЯ ВІЙНИ.....780

Дашковська О.Р. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВИ ЗА ШКОДУ, ЗАПОДІЯНУ ДОВКІЛЛЮ ВНАСЛІДОК ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ.....784

Денисенко С.І. СУДОВА ПРАКТИКА СУДУ ЄС ЯК ОСНОВА ДЛЯ УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ.....788

Канєнберг-Сандул О.К. ДЖЕРЕЛА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА: ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ.....791

Киричук Б.С., Якимчук М.Ю. ЗБРОЙНА АГРЕСІЯ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА.....794

Мануїлова К.В., Гребенюк Д.О. ДИПЛОМАТІЯ ЗАРАДИ ПРАВ ЛЮДИНИ: МИНУЛЕ ТА СУЧАСНЕ.....799

Мартинюк О.В., Гаврилюк С.В. РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА У ПІДТРИМЦІ ЗАГАЛЬНОГО МИРУ ТА БЕЗПЕКИ.....801

Сіваш А.А., Шерстюк К.Д. КОНВЕНЦІЯ РАДИ ЄВРОПИ ПРО ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬСТВУ СТОСОВНО ЖІНОК І ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ТА БОРОТЬБУ ІЗ ЦИМИ ЯВИЩАМИ: ЗНАЧЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ.....804

Сіваш О.М. ПРИВІЛЕЇ ТА ІМУНІТЕТИ МІЖНАРОДНИХ МІЖУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ....809

Філатов В.В. ПРАВОВІ ФОРМИ РОБОТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ РАДИ ЄВРОПИ У СФЕРІ ПЕРЕХІДНОГО ПРАВОСУДДЯ....813

Харитонов Р.Ф., Масловська Т.П. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ ТА РАДА ЄВРОПИ....816

Харитонов Р.Ф., Перова О.А. РОЛЬ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ РАДИ ЄВРОПИ В СИСТЕМІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОЛЕКТИВНОЇ БЕЗПЕКИ....819

РОЗДІЛ 11
МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Тімченко О.П., Козій І.В., Пігош М.А. ФЕНОМЕН ГАРМОНІЗАЦІЇ ВЧЕНЬ ПОЗИТИВІЗМУ ТА ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМУ У ФІЛОСОФІЇ ПРАВА....823

Шандрук С.М. СУТНІСТЬ ЛОБІЗМУ ЯК ПОЛІТИКО-ПРАВОВОЇ КАТЕГОРІЇ....827

РОЗДІЛ 12
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ

Легеза Ю.О., Борисенко А.О. ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ СУДОВИЙ РОЗСУД У ВРЕГУЛЮВАННІ ВИБОРЧИХ СПОРІВ: ПРАКТИКА ЄСПЛ....831

Ратушний С.М. РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ВІДНОСИН: ПУБЛІЧНО ТА ПРИВАТНОПРАВОВІ АСПЕКТИ....834

Синюшко Д.А. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ НЕЗАКОННОЇ ПОРУБКИ АБО НЕЗАКОННОГО ПЕРЕВЕЗЕННЯ, ЗБЕРІГАННЯ, ЗБУТУ ЛІСУ....838

Владишевська В.В., Храпенко О.О. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХИСТУ У МІЖНАРОДНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ СУДІ....841

Северінова О.Б., Осипенко Р.І. ЗВІЛЬНЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ ВІД ПОКАРАННЯ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ПРИМУСОВОГО ЗАХОДУ ВИХОВНОГО ХАРАКТЕРУ У ВИДІ ПОКЛАДЕННЯ ОБОВ'ЯЗКУ ВІДШКОДУВАННЯ ЗАПОДІЯНИХ МАЙНОВИХ ЗБИТКІВ....844

Харченко М.В. ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ РОЗСУДУ СУДДІ ПІД ЧАС РОЗГЛЯДУ СПРАВ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ....849

Руснак Л.В. ПРИНЦИПИ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО ДОКАЗУВАННЯ....857

Гордєєв В.В. ПОНЯТТЯ ДОКАЗІВ ТА ДОКАЗУВАННЯ В КОНСТИТУЦІЙНОМУ СУДОВОМУ ПРОЦЕСІ859

Азізова Сабіна. ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДЕННЯ І РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ: ДОСВІД УКРАЇНИ....862

Загороднюк С.О., Слатвінська В.М. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОНАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИДІ АРЕШТУ....867

Руденко Л.Д. ПРАВО НА ДОСТУП ДО ІНФОРМАЦІЇ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ.871

Репчонок А.Ю. ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ПРО ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ....874

Маілунц К.Е. ВПЛИВ ПРАВОНАСТУПНИЦТВА ДЕРЖАВ НА ФОРМИ МІЖНАРОДНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ....879

Меликов Р.Г. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВ ЗА ПОРУШЕННЯ МГП ПРИ ЗАСТОСУВАННІ АВТОНОМНИХ СИСТЕМ ОЗБРОЄНЬ....883

Зайцев С.Ю. СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ....887

Столяр О.П. МЕДІАЦІЯ ЯК СПОСІБ ВРЕГУЛЮВАННІ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТРУДОВИХ СПОРІВ....890

УДК 342.951:364.63:305]77)
DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-11/118

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СПОРІДНЕНИХ ДО БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ) ПОНЯТЬ У РАМКАХ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

ADMINISTRATIVE AND LEGAL CHARACTERISTICS OF RELATIVES TO BULLYING CONCEPTS WITHIN THE FRAMEWORK OF GENDER POLICY IN UKRAINE

Стрельченко О.Г., д.ю.н., професор,
професор кафедри публічного управління та адміністрування
Національна академія внутрішніх справ

Бухтіярова І.Г., к.ю.н.,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Національна академія внутрішніх справ

Бухтіяров О.А., к.ю.н.,
доцент кафедри правоохоронної діяльності
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи
Державного податкового університету Міністерства фінансів України

Євроінтеграційні процеси України, які вимагають впроваджувати гендерну політику в усіх сферах публічного адміністрування, в тому числі й в освітньому середовищі. Відповідно, гендерний компонент, який являється вагомим індикатором розвитку демократичного суспільства та забезпечує рівний доступ жінок до управлінської діяльності на усіх рівнях адміністрування. Він пронизує усі сфери суспільного життя країни і надає можливість усвідомлювати соціальну дійсність. Проблематика булінгу у рамках гендерної політики є на сьогоднішній день досить актуальною проблематикою в Україні. Відповідно до цього авторами здійснено ґрунтовний аналіз споріднених понять із булінгом. Разом з тим, охарактеризовано такі категорії як «насильство», «насильство над дитиною», «фізичне насильство», «сексуальне насильство», «психологічне насильство», «жорстоке поводження з дитиною» та «булінг (цькування)». Водночас відзначено, що дотичними категоріями щодо досліджуваного поняття щодо насильницьких дій є такі поняття «шеймінг», «мобінг», «хейзинг», «сталкінг», «кібербулінг», які будуть нами досліджені у наступних наукових працях. У статті проаналізовано наукові погляди щодо наведених категорій та, з метою удосконалення досліджуваних понять, запропоновано їх авторські визначення. Авторами встановлено, що під насильством необхідно розуміти вчинення дії або бездіяльність однієї(их) особи(іб) стосовно іншої (інших), яке виражається у формі фізичного, матеріального або психологічного впливу, що направлене на заподіяння шкоди. Під «сексуальним насильством», автори розуміти різновид насильства, що виражається у протиправних діях сексуального характеру проти волі та бажання людини. Відзначаючи неодностайність трактувань булінгу (цькуванню) та з метою його удосконалення авторами сформулювало булінг як негативний систематичний та агресивний вплив буллера (або групи осіб-буллерів), який проявляється у різного роду насильства, з метою навмисного завдання шкоди відповідній особі, на яку він спрямований.

Ключові слова: дитина, насильство, насильство над дитиною, фізичне насильство, сексуальне насильство, психологічне насильство, жорстоке поводження з дитиною, булінг (цькування), шеймінг, мобінг, хейзинг, сталкінг, кібербулінг.

The European integration processes of Ukraine require implementing gender policy in all spheres of public administration, including in the educational environment. Accordingly, the gender component, which is a significant indicator of the development of a democratic society and ensures equal access of women to managerial activities at all levels of administration. It permeates all spheres of social life of the country and provides an opportunity to realize social reality. The issue of bullying within the framework of gender policy is currently a very relevant issue in Ukraine. Accordingly, the authors conducted a thorough analysis of concepts related to bullying. At the same time, such categories as "violence", "child abuse", "physical violence", "sexual violence", "psychological violence", "cruel treatment of a child" and "bullying" were characterized. At the same time, it was noted that the following categories related to the researched concept of violent actions are such concepts as "shaming", "mobbing", "hazing", "stalking", "cyberbullying", which we will investigate in the following scientific works. The article analyzes scientific views on the above categories and, with the aim of improving the studied concepts, offers their author's definitions. The authors established that violence should be understood as the act or inaction of one person(s) in relation to another person(s), which is expressed in the form of physical, material or psychological influence aimed at causing harm. By "sexual violence", the authors understand a type of violence expressed in illegal acts of a sexual nature against the will and desire of a person. Noting the heterogeneity of interpretations of bullying and with the aim of its improvement, the authors formulated bullying as a negative systematic and aggressive influence of a buller (or a group of bullies), which manifests itself in various types of violence, with the aim of intentionally causing harm to the person it is aimed at.

Key words: child, violence, violence against a child, physical violence, sexual violence, psychological violence, child abuse, bullying, shaming, mobbing, hazing, stalking, cyberbullying.

Актуальність проблеми. Необхідно відзначити те, що досить важко виміряти показник протибулігової політики у рамках гендерної рівності. Із проведених досліджень на світовому рівні серед таких країн як Ісландія, Норвегія, Німеччина, Фінляндія, Швеція, Ірландія, Руанда, Філіппіни, Швейцарія, Словенія, Словакія та Нова Зеландія Україна зайняла за індексом ґендерної рівності 67 місце.

Щодо вирішення проблематики булінгу у рамках ґендерної політики рушійною силою задля розвязання таких глобальних проблем людства стала Організація обєднаних націй. Саме «Цілі Сталого Розвитку Тисячоліття», ухвалені на період до 2030 року є дороговказом для України, зокрема, п'ята ціль стосується досягнення ґендерної рівності. Сутність розвитку суспільства в контексті забезпечення ґендерної рівності – це ґендерна справедливість, яка передбачає рівноправність і справедливість у розподілі благ та відповідальності між жінками і чоловіками, не вимагає «зрівнялівки», оскільки жінки та чоловіки мають різні потреби і переваги, тому ці відмінності повинні бути виявлені і враховані для усунення міжстатевого дисбалансу. За умови дієвості принципу ґендерної справедливості, існуватиме ґендерна рівність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питань еволюції інститутів публічного управління та напрямків удосконалення ґендерної політики присвятили свої праці С.С. Була, Л.А. Клим [1], В.В. Баштанник [2; 3], О.В. Батанов [4], І.В. Аль-Атті [5] та ін. Питання адміністративно-правової характеристики

гендерної політики в цілому досліджували такі вчені-адміністративісти як Авер'янов Б.В., Басс В.О., Бухтіярова І.Г., Дрозд О.Ю., Колпаков В.К., Кузьменко О.В., Сербин Р.А., Пастух І.Д., Співак М.В., Стрельченко О.Г. та інші. А проблематику сутності булінгу «піднімали» такі дослідники як Гунько А. Ю., Бухтіярова І.Г., Веретенко Т.Г., Запорожець А.К., Лубенець І. Г., Миронюк Т.В., Приходько М. В., Плутицька К. М., Пєша І.В., Прібиткова Н. О., Сорочан Д.А., Стрельченко О.Г. тощо.

Результати дослідження. Щодо такого різновиду насильницьких дій у рамках гендерної політики на наш погляд необхідно розглянути булінг та інші споріднені до нього категорії такі як: «насильство», «насильство над дитиною», «фізичне насильство», «сексуальне насильство», «психологічне насильство», «жорстоке поводження з дитиною», «шеймінг», «мобінг», «хейзинг», «сталкінг», «кібербулінг», «булінг (цькування)».

В загальному трактуванні такого поняття як булінг у нашому суспільстві є досить новою категорією, яка є малодослідженою та не в повній мірі вивченою. Але навіть недостатнє його вивчення не знімає актуальності такої вагомоїї проблематики, яка сьогодні стоїть перед науковою спільнотою та практикуючими фахівцями у цій сфері з метою її усунення. Щоб дослідити категорію булінг необхідно спочатку категорію «насильство» досліджували як вітчизняні, так і міжнародні дослідники. Проте й досі на науковому просторі, відсутня єдина точка зору визначення цього поняття.

У юридичній енциклопедії під «насильством» розуміється «умисний фізичний чи психологічний вплив однієї особи на іншу, проти її волі, що спричиняє цій особі фізичну, моральну, майнову шкоду, або містить у собі загрозу заподіяння зазначеної шкоди зі злочинною метою. Такий вплив на особу здійснюється вчиненням певних умисних діянь. Особа, яка вчиняє насильницькі діяння, усвідомлює їх характер, передбачає наслідки цих діянь і бажає або свідомо допускає їх настання» [6, с. 68]. Запропоновані категорії визначають насильство як застосування лише фізичної сили, а про інші види насильства сови не йде.

І. І. Давидович визначає насильство як «умисна протиправна дія, яка полягає у впливі на тіло іншої людини, її психіку або свободу, що здійснюється всупереч волі потерпілого або поза його волею і здатна викликати негативні зміни в організмі потерпілого» [7, с. 8].

Отже, існують різні позиції щодо ролі насилля у суспільному житті людини. З'ясовано, що «позитивними» може виступати насилля у випадку захисту свого життя та здоров'я, а також своїх близьких і рідних, а в усіх інших випадках – насилля – негативне явище. Тому, з ним потрібно вести боротьбу на різних взаємопов'язаних рівнях: індивідуальному, суспільному, державному, міжнародному.

З проведеного дослідження дефініції «насильства» ми бачимо, що відсутня однозначна позиція вчених: одні з них її криміналізують, а інші – декриміналізують. Саме тому, запропоновано дефініцію «насильства», яку доцільно трактувати у адміністративно-правовій площині.

Встановлено, що *під насильством необхідно розуміти вчинення дії або бездіяльність однієї(их) особи(іб) стосовно іншої (інших), яке виражається у формі фізичного, матеріального або психологічного впливу, що направлене на заподіяння шкоди.*

Наступною для розгляду представлена категорія «насильство над дитиною», що є досить вагомим на сьогоднішній день та в умовах військового стану в країні.

Характеризуючи *«насильства над дитиною»*, необхідно відзначити те, що відповідно до Методичних рекомендацій щодо запобігання та протидії насильству Міністерства освіти і науки України, воно визначається, як «широке поняття, що включає різні види поведінки батьків та опікунів, інших родичів, вчителів, вихователів, будь-яких осіб, які старші або сильніші»[8].

В.Л. Андрєєнкова, В.В. Байдик, Т.В. Войцях, О.А. Калашник під «насильством над дітьми» розуміють фізичне, психологічне, сексуальне насильство або відсутність виховання та піклування про дітей батьками, особами-опікунами чи сторонніми людьми, які доглядають за дітьми. Насильство над дітьми може містити будь-яку дію насильницького характеру, нехтування, зловживання або нездатність, небажання чи невміння виховувати й опікуватися дітьми від батьків чи інших осіб, що призводить до фактичної або потенційної шкоди дитині. Може спостерігатися в сім'ї, у місці проживання дитини, на вулиці або в організаціях, школах чи громадах, з якими дитина взаємодіє [9, с. 36].

Потрібно відзначити те, що дослідники досить нечітко сформулювали власне визначення насильства над дітьми, яке на їхню думку проявляється у «відсутності виховання та піклування про дітей батьками». Не можна з цим погодитися так як саме це не можливо класифікувати як насильство.

Джон Філіп Дженкінс зазначає, що «насильство над дітьми» – це навмисне заподіяння їм болю та страждань через фізичне, сексуальне чи емоційне поводження [10].

Із запропонованих трактувань їх складовою конструкцією, яка потребує дослідження є поняття «дитина».

Визначення поняття «дитина» так само як і поняття «дорослий вік» змінюється в залежності від культурних особливостей кожної країни [11].

Так, у ст. 1 частини 1 Конвенції ООН «Про права дитини» зазначено, що дитиною є кожна людська істота до досягнення 18-річного віку, якщо за законом, застосовуваним до даної особи, вона не досягає повноліття раніше [12].

В загальному усі пріоритети щодо формулювання даної категорії відбуваються на підставі чинного законодавства.

Відповідно до ст. 6 Сімейного кодексу України «правовий статус дитини має особа до досягнення нею повноліття», тобто до вісімнадцяти років [13].

Таким чином, аналізуючи запропоновані науковцями дефініції «насильство над дітьми» та тлумачення законодавства стосовно такої категорії осіб, як дитина пропонуємо власне визначення насильства над дітьми – це протиправна дія або бездіяльність особи (іб) направлена проти іншої (-их) осіб (и), яка (і) не досягла (и) вісімнадцятирічного віку, з метою завдання фізичної, моральної, матеріальної, сексуальної шкоди.

Дотримуючись тієї точки зору, що поняття «насильство» ширше за поняття «насильство над дитиною», а отже останньому притаманні такі ж ознаки, як і категорії «насильство». Проте, з'ясовано, що специфічною ознакою, яка б відрізняла ці дві дефініції, у насильстві над дитиною є потерпілий – особа, яка не досягла вісімнадцятирічного віку.

Охарактеризовано види насильства, які застосовують до дитини.

Розглядаючи категорію «фізичне насильство», слід зазначити, що законодавчому рівні вищевказана дефініція не закріплена. У Законі України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» визначено як «форма домашнього насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру» [14].

Як стає помітним те, що відсутнє єдине бачення досліджуваної категорії у наукових трактуваннях. Вважаємо за доцільне охарактеризувати визначення дослідників.

За О.М. Ігнатовим фізичне насильство являє собою «енергетичний вплив на органи і тканини (їх фізіологічні функції)» [15, с. 146]. Тобто автор розглядає фізичне насильство з біологічної сторони впливу на людину.

Л.М. Герасіна акцентує увагу на тому, що «фізичне насильство – це пряма фізична шкода, заподіяна людині у вигляді пошкоджень і травм (поранення, скалічення, вбивство)» [16, с. 39].

Обґрунтовано, що під фізичним насильством необхідно розуміти протиправне діяння, яке заподіяне у вигляді фізичного впливу особи (іб) на організм іншої особи, що відбувається поза її волею.

Наступний для дослідження є різновид насильства такий як сексуальне насильство, яке на даний час є досить поширеною формою і здійснюється як у родині, в школі, поза школою, а також у інших місцях. Досить складна ситуація щодо насильства сексуального складається в умовах військового стану, яке використовує противник у вигляді «такого роду зброї».

Так, Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» сексуальне насильство трактує як «форму домашнього насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності» [17].

Законодавче трактування є змістовно переобтяженим у його термінологічному наповненні.

Т.М. Хомич «сексуальне насильство» розуміє як підвид фізичного насильства, аргументуючи це тим, що сексуальне насильство з самого початку включає в себе і фізичне [18]. Дозволимо собі відзначити те, що сексуальне насильство окрім фізичних заходів впливу може проявлятися також і у вигляді демонстрацій непристойних жестів, або фотокарток чи відеороликів, тобто без застосування фізичної сили.

Л.М. Герасіна зазначає, що «сексуальне насильство» – це особливий видом психо-фізичного насильства над дорослою людиною чи дитиною [19, с. 39]. Як бачимо, науковець розглядає сексуальне насильство не лише насильство щодо дітей, але й дорослої людини. На наш погляд це є досить ґрунтовним трактуванням, так як від цього страждають усі члени суспільства. Але у статті буде акцентуватися увага на насильстві над дітьми так як робиться акцент на булінгу (цькуванні).

В загальному вигляді відсутня одностайність у трактуванні сексуального насильства серед науковців, і тому назріла необхідність у визначенні «сексуального насильства», під яким слід розуміти різновид насильства, що виражається у протиправних діях сексуального характеру проти волі та бажання людини.

Наступним різновидом насильства над дитиною є психологічне насильство, яке необхідно охарактеризувати та проаналізувати.

Характеризуючи категорію «психологічне насильство» звернемося до Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству». Так, психологічне насильство – форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи [12]. Зауважимо, що думки науковців при визначенні поняття «психологічне насильство» є досить різними.

Так, В. О. Меркулова розуміє під «психологічним насильством» різновид насильства, особливістю якого є те, що об'єктом впливу є емоційний стан людини та його психічне здоров'я [20, с. 125].

Є.П. Ільїн зазначає, що «психологічне (емоційне) насильство» – це періодичний тривалий чи постійний психічний вплив на людину, який викликає психічну травму або призводить до формування у неї патологічних властивостей характеру, або гальмує розвиток особистості [21, с. 168].

Аналізуючи поняття «психологічне насильство», наведене Є.П. Ільїним, можна стверджувати, що автор виділяє одну з обов'язкових ознак цього явища – періодичність (повторювальність). Проте ми дотримуємося позиції, що для класифікації діяння, яке підпадає під ознаки психологічного насильства достатньо самого факту його вчинення. А ознака повторювальності при психологічному насильстві характерна адміністративному правопорушенню (проступку) у сфері протидії булінгу (цькування).

О.О. Франчук, Л.В. Левицька зазначають, що «психологічне насильство» – вплив на психіку людини шляхом залякування, погроз, із тим щоб зламати волю потерпілого до опору, до відстоювання своїх прав та інтересів, в тому числі і моральний тиск, зневага, психологічне жорстоке поводження [22, с. 166].

Необхідно відзначити те, під психологічним насильством над дитиною потрібно розуміти протиправний психологічний вплив на дитину та членів її родини, метою якого є завдати шкоди психологічному стані дитини.

У зв'язку із розвитком суспільства, трансформаційними та євроінтеграційними процесами все частіше у повсякденному житті людини, у засобах масової інформації стало вживатися слово іншомовного походження «булінг», яке перекладається українською мовою як цькування, залякування. Проте на сьогоднішній день немає єдиної правової точки зору щодо його визначення, характерних ознак та сфери дії. Саме тому дослідження даної правової категорії є вкрай необхідним та актуальним в умовах сьогодення [23].

Відповідно до результатів дослідження Українського інституту дослідження екстремізму (опитування «Главком»), оприлюднених у 2021 р., 40% опитуваних ставали жертвами булінгу при чому 48% дітей нікому не розповідали про це, 40% – соромляться цього, 22% – цькування вважають нормальним явищем [24].

За даними дослідження, проведеного Всеукраїнською громадською організацією «Жіночий консорціум України», – від 24% до 37 % дітей в школах потерпають від насильства і найвищий цей показник серед підлітків 12-14 років [25, с. 10].

Встановлено, що вказані відсотки є високими й потребують відповідної реакції держави, громадських організацій та усієї спільноти, направлених на протидію булінгу (цькування), надання інформативної та психологічної допомоги жертвам булінгу (цькування) та проведення просвітницької діяльності задля усвідомлення дітьми, що булінг – негативне явище, якого не має бути у громадському суспільстві.

За даними моніторингу Інституту модернізації змісту освіти, фахівці його психологічної служби у 2018–2019 роках ухвалили понад 86 тис. запитів від учасників освітнього процесу щодо протидії булінгу. Зокрема, від батьків надійшли 27 772 звернення, від педагогічних працівників – 23 108, дітей – 30 178 та інших зацікавлених осіб – 5 490 [26, с. 21-22].

За даними опитування HBSC серед дітей віком 10–17 років (2018 р.), 35% опитаних упродовж останніх двох місяців брали участь в ображенні/приниженні або знущанні над іншими, 37,9% – були жертвами образ, знущань, принижень інших підлітків [27, с. 8-9].

Дане дослідження є підтвердженням того, що булінг (цькування) проявляється у формі психологічного, фізичного, економічного та сексуального насильства, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій.

За даними громадської організації Ла Страда-Україна з 12 березня по 30 квітня 2020 року отримано 11507 звернень, серед яких 31,7% займають консультації з приводу насильства, жорстокого поводження з дитиною (3 648 звернень), 1,7% щодо булінгу (196 звернень) [28].

Отже, аналізуючи наведені статистичні дані, слід зазначити про значну поширеність цього явища в освітньому середовищі та по всій території України, а отже, й потребує поглибленого його дослідження.

Щодо терміну булінг, то він походить від англійського дієслова «to bully». В Кембридзькому словнику англійської мови, дієслово «to bully» означає: хтось, хто завдає шкоди чи лякає когось іншого, часто протягом певного періоду, і часто змушує їх робити те, чого вони не хочуть робити [29].

Першим, хто ввів на науковому рівні поняття булінг та досліджував це соціальне явище був норвежський психолог Д. Ольвеус. Слід зазначити, що завдяки саме цьому науковцю проблема булінгу стала осягнута зором багатьох вчених, предметом їх вивчення та запровадження шляхів боротьби з нею.

Д. Ольвеус розкриває сутність терміна «bullying» як «навмисна, систематично повторювальна, агресивна поведінка, що грунтується на нерівності соціальної влади або фізичної сили» [30, с. 1172]. Аналізуючи вищевказане визначення, можна зазначити, що норвежський дослідник визначає чотири важливі складові (ознаки), які притаманні цьому явищу в освітньому середовищі: агресивна поведінка; повторювальність діяння; нерівність сили; навмисність.

А. Ю. Гунько, Т. Г. Веретенко, аналізуючи наведене визначення «булінгу» Д. Ольвеусом, зазначають, що «автор чітко визначає головну відмінність випадкової бійки чи суперечки, коли учасники відносно рівні у своїх силах та мають однаковий соціальний статус, на відміну від ситуації булінгу – коли один учасник має значну перевагу у силі та статусі і завдає шкоду – слабшому, який не здатен себе захистити» та дають визначення поняття булінг: «використання своєї сили, статусу, соціального положення для залякування, заподіяно шкоду або приниження іншого, хто має меншу силу чи статус» [31].

О. М. Ожиєва зазначає, що булінг є новим поняття в житті сучасної людини. З повсякденного визначення це слово перетворилося в міжнародний термін і містить ряд проблем: соціальних, психологічних, юридичних і педагогічних [32, с. 14].

Проте ми дотримуємося тієї точки зору, що булінг – вікове явище, складовою якого є насилля над дітьми та дитяча жорстокість. Воно існувало в усі історичні періоди розвитку людства.

Дослідниця Л. Кішлі даючи визначення булінгу спирається на психо-емоційний стан людини, на її почуття. Вона зазначає, що «булінг – це агресивна поведінка, спрямована на приниження почуттів, висловлювання негативних емоцій та образливе оцінювання іншої людини». Науковці О. Морозов, Д. Булда та М. Бородаєва дають визначення булінгу як агресивне переслідування одного з членів колективу іншими [33, с. 23].

Т. В. Докукіна визначає булінг як агресивну поведінку з боку однієї людини щодо іншої з метою заподіяти останній моральну або фізичну шкоду, принизити і в такий спосіб утвердити свою владу [34, с. 78].

Згідно з CDC (Centers for Disease Control and Prevention) булінг – це будь-яка агресивна поведінка однієї людини чи групи людей, які не є родичами жертви, що повторюється неодноразово або має очевидні передумови для повторення [35].

Із запропонованих визначень стає помітним те, що булінг це аргесивна поведінка буллера по відношенню до особи, яка зазнає булінгу.

І. Г. Лубенець зазначає: «першим офіційним визначенням булінгу, яким стали послуговатися у судовій практиці у Великій Британії, стало визначення Т. Р. Хелда: «Булінг – це тривале фізичне або психологічне насильство, яке чинить одна особа або група осіб стосовно особи, яка нездатна захистити себе в даній ситуації, з усвідомленим бажанням завдати болю, залякати або спричинити стрес іншій особі». Національна асоціація шкільних працівників США дає таке визначення поняття булінгу: «Булінг – це динамічні і повторювальні моделі вербальної або невербальної поведінки, що здійснюється одним учнем або групою учнів стосовно іншого учня, спрямовані на навмисне завдання шкоди, при наявності реальної різниці в силі» [36, с. 65-66].

Таким чином, міжнародні дослідники розглядають булінг як агресивну поведінку однієї особи на іншу; як систематичне психологічне та фізичне насильство.

Вітчизняна вчена Н. О. Прібиткова робить акцент на тому, що булінг у світовій практиці визначається як прояв дискримінації дитини, що виражається у фізичних і психічних формах насильства [37, с. 58].

Висновок. Відзначаючи неодностайність трактувань булінгу (цькуванню) та з метою їх удосконалення вважаю за доцільне сформулювати булінг як негативний систематичний та агресивний вплив буллера (або групи осіб-буллерів), який проявляється у різного роду насильства, з метою навмисного завдання шкоди відповідній особі, на яку він спрямований.

ЛІТЕРАТУРА

1. Була С. С, Клим Л. А. Основні шляхи вдосконалення ґендерної політики у системі державного управління в Україні. *Історико-політичні проблеми сучасного світу.* 2019. № 40. С. 153–159.
2. Баштанник В. В., Рагімов Ф. В. Еволюція інститутів публічного управління в контексті загальноєвропейського політичного тренду. *Державне управління та місцеве самоврядування.* 2019. Вип. 3(42).С. 28–34.
3. Баштанник В. Трансформація державного управління в контексті європейських інтеграційних процесів. Дніпропетровськ, 2010. 390 с.
4. Батанов О. В. Децентралізація та місцеве самоврядування у ґендерному вимірі: вітчизняний досвід та міжнародні стандарти. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса.* Серія: Політичні науки. 2018. No 3. С. 48–54.
5. Аль-Атті І. В. Публічне управління: сутність і визначення. *Аспекти публічного управління.* 2018. Т. 6. № 8. С. 35–41.
6. Насильство. *Юридична енциклопедія* : у 6 т. / [редкол. : Ю. С. Шемшученко (відп. ред.)та ін.]. Київ, 2002. Т. 4. Н – П. С. 68.
7. Давидович І. І. Насильство проти правоохоронців. *Юридичний вісник України.* 2007. № 7 (607). 17–23 лютого. С. 8–9. URL: http://www.yurincom.com/ua/legal_bulletin_of_Ukraine/ archive/?aid=1593&jid=203.
8. Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству : лист Міністерство освіти і науки України від 18 трав. 2018 р. № 1/11-5480. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v5480729-18#Text.
9. Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти : навч.-метод. посіб. / [В. Л. Андрєєнкова, В. В. Байдик, Т. В. Войцях, О. А. Калашник та ін.]. Київ : Нічога С. О., 2020. 196 с. URL: https://www.unicef.org/ukraine/sites/unicef.org.ukraine/files/2020-07
10. Jenkins John Philip. Child abuse. Encyclopedia Britannica, 27 Feb. 2020. URL: https://www.britannica.com/topic/child-abuse. Accessed 27 May 2021.
11. Дитина. *Вікіпедія. Вільна енциклопедія* : [сайт]. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/
12. Про ратифікацію Конвенції про права дитини : постанова Верховної Ради УРСР від 27 лют. 1991 р. № 789-XII. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 13. Ст. 145.
13. Сімейний кодекс України : Закон України від 10 січ. 2002 р. № 2947-III.. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text.

14. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07 груд. 2017 р. № 2229-VIII. *Відомості Верховної Ради України.* 2018. № 5. Ст. 35. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text
15. Ігнатов О. М. Насильство як спосіб вчинення злочину: поняття та сутність *Форум права.* 2010. № 3. С. 144–151. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2010_3_21
16. Герасіна Л. М. Насильство як соціальна деструкція *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.* 2015. № 1148. С. 35–40. f
17. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07 груд. 2017 р. № 2229-VIII. *Відомості Верховної Ради України.* 2018. № 5. Ст. 35. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text
18. Хомич Т. М. Фізичне насильство як одна із форм вчинення насильства в сім'ї. *Часопис Національного університету "Острозька академія".* Серія : Право. 2010. № 2. URL: https://eprints.oa.edu.ua/1009/1/Fizychne.pdf.
19. Герасіна Л. М. Насильство як соціальна деструкція *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.* 2015. № 1148. С. 35–40. URL: file:///C:/Users/dimon/Downloads/4464
20. Меркулова В. О. Психологічне насильство щодо дітей: окремі соціальні та теоретичні аспекти. *Південноукраїнський правничий часопис.* 2016. № 3–4. С. 122–127.
21. Ильин Е. П. Насилие как психологический феномен. Universum : *Вестник Герценовского университета*. 2013. № 1. С. 167–173. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/nasilie-kak-psihologicheskiy-fenomen
22. Франчук О. О., Левицька Л. В. Психологічні особливості насильницької поведінки в міжособистісних стосунках. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2016. № 12. С. 166–168.
23. Булінг та кібербулінг у підлітковому середовищі. Статистичні дані щодо булінгу серед підлітків України. *ЮНІСЕФ Україна*. URL: https://www.unicef.org/ukraine/bullying-cyberbylling-teens-Ukraine
24. Булінг в Україні. *Український інститут дослідження екстремізму* : [сайт]. URL: http://uire.org.ua/tag/buling-v-ukrayini/
25. Дубровська Є., Ясеновска М., Алєксєєнко М. Насильство в школі: аналіз проблеми та допомога, якої потребують діти та вчителі у її розв'язанні. Київ : ВГО «Жіночий консорціум України», 2020. 34 с.
26. Миронюк Т. В., Запорожець А. К. Удосконалення заходів протидії булінгу в Україні. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ* 2021. № 3 (112). С. 21–28.
27. Про булінг (цькування) та як його подолати. Дітям, молоді та дорослим про важливе / ред. І. В. Пєша. Київ : ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики», 2020. 40 с..
28. Щодо діяльності Національної дитячої гарячої лінії : лист Міністерства освіти і науки України від 19 трав. 2020 р. № 6/645-20.
29. Meaning of "bully" in the Cambridge Dictionary. URL: https://dictionary.cambridge.org/
30. Olweus D. Annotation: Bullying at School: Basic Facts and Effects of a School Based Intervention Program. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry*. 1994. Vol. 35, № 7. P. 1171–1190.
31. Гунько А. Ю., Веретенко Т. Г. Явище булінгу в загальноосвітньому навчальному закладі як соціально-педагогічна проблема.
32. Сорочан Д. А. Булінг: поняття, історія існування, характеристика. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. № 6. С. 12–19.
33. Миронюк Т. В., Запорожець А. К. Удосконалення заходів протидії булінгу в Україні. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ* 2021. № 3 (112). С. 21–28. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/1085
34. Плутицька К. М. Підходи до розуміння булінгу як форми шкільного насильства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.* Серія : Юриспруденція. 2017. Вип. 29, ч. 2. С. 78–80.
35. Про булінг (цькування) та як його подолати. Дітям, молоді та дорослим про важливе / ред. І. В. Пєша. Київ : ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики», 2020. 40 с.
36. Лубенець І. Г. Насильство (булінг) у шкільному середовищі: кримінологічна характеристика а заходи запобігання : монографія. Київ : ДНДІ МВС України ; Харків : Мачулін, 2018. 278 с.
37. Прібиткова Н. О. Булінг у закладах освіти: поняття, структура, причини та шляхи подолання. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави.* Харків, 2017. С. 58–61.